
Naamusa Mana Fincaani seenuu fi bahuu

Description

Kutaa darbe keessatti akkaata najaasa qulqulleessan, istinjaa'a fi istijmaara maal akka ta'an ilaalle turre. Istinjaa'a jechuun bishaaniin qaama hormaataa fi taa'aa qulqulleessudha. Istijmaarii immoo wanta gogaa qulqulluun kan akka dhagaa fi sooftin of qulqulleessudha. Amma, asi gadiitti naamusa yeroo mana fincaani seenanii fi bahanii ni ilaalla.

Namni mana fincaani seenun fincaaâ€™TMu ykn sagaraa bahuu barbaadu naamusa armaan gadi qabaachun isaaf barbaachisaadha:

1-Namoota irraa of dhoksuu fi fagaachu- Jaabir (radiyallahu anhu) akkana jechuun gabaase: Gaafa tokko Ergamaa Rabbii (SAW) waliin imala baane. Yeroo haajaa bahuu barbaadu, hanga eenyullee isa hin argineetti ni fagaata.â€™[Sunan Abu Daawud 2](#)

2-Yommuu mana fincaani seenu hedan maqaa Rabbii dhayuu fi eeggumsa Isaa barbaadu- Namni gara mana fincaani seenu hedu akkana akka jedhu ni jajjabeefama:

Ø·Ù·Ø³Ù·Ù Ù· Ø§Ù,,Ù,,Ù‡] Ø§Ù,,Ù,,Ù·Ù‡Ù·Ù€Ù ÙŽÙ· Ø¥Ù·Ù‡Ù·Ù·Ù€ÙŠ Ø£ÙŽØ¹Ù€Ù·Ø°Ù· Ø·Ù·Ù€ÙfÙŽ Ù Ù·Ù€Ù†ÙŽ Ø§Ù,,Ù·Ø®Ù·Ù€Ø·Ù·Ø«Ù· Ù·ÙŽØ§Ù,,Ù·Ø®ÙŽØ·Ø§Ø¹Ù·Ø«] â€™[\[Bismillah\] Allaahumma innii aâ€™TMuuzu bika minal-khubsi wal-khabaaâ€™TMis.â€™](#)

Maqaa Rabbiitiin. Yaa Rabbii sheyxaanota kormaa fi dhalaa irraa Siin eeggama.â€™[Sahiih Al-Bukhaari 142](#)

Yommuu mana fincaaniti bahu immoo akkana jedha: Ø°Ù·Ù·Ù·Ø±ÙŽØ§Ù†ÙŽÙfÙŽ â€™[Ghufraanakaâ€™](#) (Araarama Kee barbaada.)â€™[Sunan Ibn Maajah 318](#)

3-Yommuu mana fincaani seenan miila bitaatiin seenuu fi yommuu bahan immoo miila mirgaatin bahu.

4-Wanta zikriin Rabbii keessa jiruu of waliin qabaniin mana fincaani seenu dhiisu. Yoo haajaaf taâ€™TMe malee wanta maqaan Rabbii keessa jiruu qabataniin mana fincaanii seenun jibbamaadha. Garuu yeroo haajaa fi garmalee dirqisiisaa taâ€™TMe, qabataniin seenuun homaa rakkoo hin qabu. Kan akka maallaqa waraqa maqaa Rabbii keessatti barreefame, mobaayili maqaa Rabbii of keessaa qabdu. Wantoota kanniin alatti yoo dhiise, hatamu ykn dagatamuu dandaâ€™TMu. Kanaafu, haala akkanaa kana keessatti wantoota kanniin qabatee mana fincaanii seenu dandaâ€™TMa.

Musâ€™TMhafa (Qurâ€™TMaana) qabataniin mana fincaani seenun ni dhoowwama. Sababni isaas, Qurâ€™TMaanni dubbii Rabbiiti. dubbii hundarra kabajamaa taâ€™TMeedha. Isa qabataniin mana fincaani seenun immoo sadarka isaa gadi xiqqeessudha.[\[1\]](#)

5-Yeroo fincaaâ€™TMan ykn sagaraa bahan gara qiblaatti fuula garagalchuu fi dugdaan itti garagaluu dhiisu-Dirreetti yommuu fincaaâ€™TMan ykn sagaraa bahan, girdoo tokko malee gara qiblaa garagaluun hin hayyamamu. Ragaan kanaa hadiisa Abi Ayyuub Al-Ansaari gabaasedha: Ergamaan Rabbii (SAW)

akkana jedhan: ÆYommuu tokkoon keessan fincaaÆ ykn sagaraa bahuu, fuulan gara qiblaa hin garagaliniis dugdas itti hin garagalchin. Takkaa gara bahaa takkaa immoo gara dhiyaa garagalaa.Æ• Abu Ayyuub ni jedha: Yommuu Sooriyaa dhufnu, boolloon fincaanii gara qiblaatti garagalante hojjatamte. Nutis fuula keenya irraa garagalchina. Rabbiis araarama kadhanna.Æ• Sahiih Al-Bukhaari 144, Sahiih Muslim 264

Garuu mana keessatti yoo taÆ ykn isaa fi qiblaa jiddu wanti isa dhoksuu yoo jiraate, kana keessa rakkoon homaatu hin jiru. Ragaan kanaa hadiisa Ibn Umar (radiyallahu anhumaa) gabaasedha: Haajaa kiyya gariif xaaraa mana Hafsa gubbaa bahe. Ergasii Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam), fuulaan gara Shaam qajeele dugda immoo gara qiblaa garagalche haajaa isaa kan bahu arge.Æ [Sahiih Al-Bukhaari 148](#)

Ammas hadiisa biraa keessatti: Marwaan Al-Asfar ni jedha: Ibn Umar gara qiblaatti garagaluun gaala isaa jilbifachiisee. Ergasii kallatti sanitti taaÆ kan fincaaÆ arge. Anis ni jedhe: Yaa Abbaa Abdurahmaan! Kuni dhoowwamaa mitii?Æ• Innis ni jedhe, ÆEeyyen, kuni dirree qofa keessatti dhoowwame. Garuu si fi qiblaa jidduu wanti si haguugu yoo jiraate, homaa rakkoo hin qabu.Æ [Sunan Abu Daawud 11](#)

Irra caalaan osoo mana keessa taÆ mellee gara qiblaatti garagalu dhiisudha. Rabbiin hundarra beeka.[\[2\]](#)

6-Haajaaf yoo taÆ malee dubbachuu dhiisuu- Ibn Umar akka gabaasetti: Namtichi tokko osoo Ergamaan Rabbii (sallallahu aleyh wassallam) fincaaÆ jiruu irra darbee nagaha gaafate. Nabiyyinis deebii isatti hin deebisne.Æ• Sahiih Muslim 380

Salaama (nagaha) deebisuun waajiba (dirqama). Kanaafu, salaama deebisu dhiisun dubbachuun dhoowwaa akka taÆ agarsiisa. Keessumayyu zikrii Rabbii oltaÆ aatin yoo taÆ, caalatti ni dhoowwama. Garuu haajaa dirqama isatti taÆ eef yoo dubbate, kan akka nama tokko qajeelchu ykn bishaan barbaadu fi kkf, kuni ni hayyamama. Rabbiin hundarra beeka.[\[3\]](#)

7-Karaa fi gaaddisa namootaa keessatti fincaaÆ fi sagaraa bahuu irraa of eeggachuu-Abu Hureyraan akka gabaasetti: Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) akkana jedhe: wantoota abaarsa namatti fidan lama irraa of eeggadha.Æ• Isaanis ni jedhan: ÆYaa Ergamaa Rabbii wantoonni abaarsa namatti fidan maalidhaa?Æ• Innis ni jedhe: karaa namoota keessatti yookiin gaaddisa isaanii jalatti haajaa bahuudha (FincaaÆ fi sagaraa bahuudha).Æ [Sunan Abu Daawud 25](#)

8-Iddoo nafa itti dhiqatanitti fincaaÆ irraa fagaachuu- keessumayyuu bishaan kan itti kuufamu yoo taÆ, kan akka gaandaa fi kkf. Nabiyyiin (sallallahu aleyh wassallam) namni bakka nafa itti dhiqatetti fincaaÆ irraa dhoowwe jira.Æ [Sunan Abi Daawud 28](#)

9-Bishaan ciisaa keessatti fincaaÆ dhiisu-Bishaan ciisaan bishaan bakka tokkotti kuufamee turuudha. Hin yaaÆ, hin haaromfamus. Bishaan kuni qulqulluu taÆ namoonni akka itti fayyadamaniif Rasuulli (sallallahu aleyh wassallam) bishaan ciisu keessatti fincaaÆ irraa dhoowwanii jiru. Jaabir (radiyallahu anhu) akkana jedha: ÆErgamaan Rabbii (Sallallahu aleyh wassallam) bishaan ciisaa keessatti fincaaÆ irraa dhoowwanii jiru.Æ [Sahiih Muslim 281](#)

10-Fixira fincaanii irraa of eeguu- Muslimni najaasaa irraa homtu akka isa hin tuqneef iddoo itti fincaaâ€™™u filachu qaba. Iddoo jabaataa fincaan isatti fixiruutti fincaaâ€™™u hin qabu[4] Akkasumas, akka fincaan isatti hin fixirreef dhaabbatee fincaaâ€™™u irra taâ€™™ee fincaaâ€™™utu isaaf wayya.

Naamusa Mana Fincaanii seenu fi bahuu

1-Namoota irraa of dhoksuu fi fagaachu	3-Yommuu mana fincaani seenan miila bitaatiin seenuu fi yommuu bahan immoo miila mirgaatin bahu.	5-Yeroo fincaa'an ykn sagaraa bahan gara qiblaatti fuula garagalchuu fi duugdaan itti garagaluu dhiisu	7-Karaa fi gaddisa namootaa keessatti fincaa'u fi sagaraa bahuu irraa of eeggachuu	9-Bishaan ciisaa keessatti fincaa'u dhiisu
2-Yommuu mana fincaani seenu hedan maqaa Rabbii dhayuu fi eeggumsa Isaa barbaadu	4-Wanta zikriin Rabbii keessa jiruu of waliin qabani manna fincaani seenu dhiisu.	6-Haajaaf yoo ta'e malee dubbachuu dhiisuu	8-Iddoo nafa itti dhiqatanitti fincaa'u irraa fagaachuu	10-Fixira fincaanii irraa of eeguu

Kitaabban wabii:

[1] Fiqhu Muyassar fii dawâ€™™il kitaabi wa sunnati-fuula 10-12

[2]Madda olii

[3]Sahiih Fiqhu Sunnah-1/94-95, Abu Maalik

[4] Fiqhu waadih-1/36-37

Date Created

October 18, 2020

Author

admin